

Växt- och kontrollavdelningen

Vägledning för offentlig kontroll av användningen av växtskyddsmedel

Foto: John Nörregård

Reviderad den 27 april 2026

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Signatur
1.3	2026-04-27	Dokumentet har reviderats och beslutats av Mona Strandmark	MS
1.2	2024-12-20	Dokumentet har reviderats och beslutats av Mona Strandmark	MS
1.1	2023-12-20	Dokumentet har reviderats och beslutats av Mona Strandmark	MS
1.0	2022-12-16	Dokumentet beslutas av enhetschef Mona Strandmark	MS
0.1	2022-11-22	Dokumentet upprättas	TP

Innehåll

1 Inledning.....	5
1.1 Syfte med denna kontrollvägledning.....	5
1.2 Beskrivning av kontrollområde.....	5
1.3 Syfte med kontrollen.....	6
2 Kontaktfunktioner.....	6
2.1 Kontaktfunktioner vid Jordbruksverket.....	6
2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ.....	6
3 Definitioner.....	6
3.1 Offentlig kontroll.....	6
3.2 Operativ kontroll.....	6
3.3 Kontrollvägledning.....	7
3.4 Kontrollobjekt.....	7
3.5 Kontrollpunkter.....	7
4 Tillämplig lagstiftning.....	7
4.1 Kort beskrivning av regelverket.....	7
5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet.....	8
5.1 Tillsynsvägledning.....	8
5.2 Kontrollmyndigheter.....	10
6 Kontrollobjekten.....	11
6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet.....	11
7 Riskanalys.....	11
7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys.....	11
8 Hur förbereds den operativa kontrollen?.....	12
8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen.....	12
8.2 Framtagande av checklista med kontrollpunkter.....	12
8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet.....	12
8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen.....	13
9 Genomförande av den operativa kontrollen.....	13
9.1 Föranmälan.....	13
9.2 Provtagning och analys.....	14
9.3 Dokumentationskrav.....	14
10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen.....	14
10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser.....	14
10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök.....	15

10.3 Förelägganden	15
10.4 Sanktionsavgifter	15
10.5 Överprövning av beslut	16
10.6 Brottanmälan	16
11 Jordbruksverkets behov av uppföljning	16
11.1 Generell beskrivning av behovet	16
11.2 Lämplig form för återrapportering	16
11.3 Revisioner	17
12 Avsnitt om kontrollpunkter	17
12.1 Kontrollpunkterna	17
13 Ytterligare information	18
13.1 Diskussionsforum för de som utför den operativa kontrollen	18
13.2 Samverkan inom kontrollområdet	18
13.3 Faktabas	19

1 Inledning

Kontroll av användning av växtskyddsmedel regleras i EU:s kontrollförordning¹. Förordningen beslutades den 15 mars 2017 och har tillämpats sen 14 december 2019. Kontrollen regleras nationellt även i miljöbalken (1998:808) och tillhörande förordningar till miljöbalken.

1.1 Syfte med denna kontrollvägledning

Jordbruksverket vill med denna kontrollvägledning ge råd och stöd till dem som planerar och utför den operativa kontrollen av användningen av växtskyddsmedel. Målsättningen är att på ett samlat sätt tillhandahålla information om kontrollområdet, till exempel gällande regelverk, kontaktpersoner, ansvarsfördelning och genomförandet av den operativa kontrollen.

1.2 Beskrivning av kontrollområde

Kontrollen inom växtskyddsmedelsområdet omfattar all hantering av växtskyddsmedel. Med hantering avses tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtande eller annat liknande.

Denna kontrollvägledning omfattar dock enbart reglerna om användning av växtskyddsmedel. Reglerna finns i EU:s kontrollförordning och i miljöbalken. Läs mer om regelverket i kapitel 4.

Vissa av reglerna om hanteringen utgör även grundvillkor, det vill säga villkor för EU:s jordbrukarstöd. Om grundvillkoren inte är uppfyllda så blir det avdrag på stödbeloppen. Kontroll av grundvillkoren utförs av länsstyrelserna. Specifika kontrollinstruktioner för uppföljning av grundvillkoren finns i ett separat dokument.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)

1.3 Syfte med kontrollen

Syftet med kontrollen är att följa upp att aktörer som använder växtskyddsmedel följer de krav som finns i lagstiftningen och att avvikelser som uppmärksammas rättas till. Det skapar förutsättningar för att hanteringen av växtskyddsmedel sker på ett säkert sätt för människors hälsa, djurs hälsa och miljön.

2 Kontaktfunktioner

2.1 Kontaktfunktioner vid Jordbruksverket

Växt- och kontrollavdelningen
Miljöregelenheten
vaxtskydd@jordbruksverket.se

2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ

Naturvårdsverket
Avfalls- och kemikalieenheten
kundtjanst@naturvardsverket.se

Kemikalieinspektionen
Enheten för tillsyn av bekämpningsmedel
kemi@kemi.se

Folkhälsomyndigheten
Enheten för miljö och hälsa
info@folkhalsomyndigheten.se

Myndigheternas tillsynsvägledningsansvar redogörs för i kapitel 5.

3 Definitioner

3.1 Offentlig kontroll

Med offentlig kontroll avses den verksamhet som behöriga myndigheter och kontrollorgan, eller fysiska personer till vilka kontrolluppgifter har delegerats, utför i syfte att kontrollera att aktörer följer tillämpliga regler och myndighetsbeslut.

3.2 Operativ kontroll

Med operativ kontroll avses de behöriga kontrollmyndigheternas verksamhet med oberoende och självständig granskning av kontrollobjekt. Den operativa kontrollen innebär alltid ett inslag av myndighetsutövning och kräver därför lagstöd. I lagstödet kan operativ kontroll vara beskrivet som tillsyn, offentlig kontroll eller inspektion.

3.3 Kontrollvägledning

Med kontrollvägledning avses den vägledning eller råd, stöd och samordning som Jordbruksverket enligt lagkrav ska ge kontrollmyndigheten. I miljötillsynsförordningen (2011:13) kallas det för tillsynsvägledning.

Kontrollvägledningen ska genom samordning bidra till en enhetlig och verkningsfull kontroll inom ett kontrollområde och inom de olika sektorerna. Den kan också utifrån ett helhetsperspektiv bidra till att kontrollmyndigheter i Sverige utför rätt kontroll och i rätt omfattning.

3.4 Kontrollobjekt

Kontrollobjekt är den som är föremål för kontroll det vill säga en aktör som använder växtskyddsmedel.

3.5 Kontrollpunkter

Med kontrollpunkter menas i denna vägledning de olika moment som ingår i den operativa kontrollen av användningen av växtskyddsmedel.

4 Tillämplig lagstiftning

4.1 Kort beskrivning av regelverket

Kontrollområdet användning av växtskyddsmedel omfattas av:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/564 av den 10 mars 2023 vad gäller innehållet i och formatet för de register över växtskyddsmedel som yrkesmässiga användare ska föra i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel
- Miljöbalken (1998:808)
- Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel

Följande myndigheter har föreskrifter som rör användning av växtskyddsmedel:

Myndighet	Föreskrifter
Kemikalieinspektionen	- Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer - Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2022:3) om bekämpningsmedel
Jordbruksverket	- Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2014:35) om behörighet att använda växtskyddsmedel - Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2014:42) om integrerat växtskydd - Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2015:49) om dokumentationskrav för yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel - Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2016:23) om översyn, funktionstest och godkännande av utrustning för yrkesmässig spridning av växtskyddsmedel (omfattas inte av kontrollförordningens regler)
Naturvårdsverket	- Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:2) om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel
Folkhälsomyndigheten	- Folkhälsomyndighetens föreskrifter (HSLF-FS 2025:55) om krav för att få användningstillstånd för vissa bekämpningsmedel

5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

Ansvar för tillsynsvägledning och kontroll inom växtskyddsmedelsområdet fördelas mellan myndigheterna i miljötillsynsförordningen (2011:13).

5.1 Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledningsansvaret är uppdelat mellan de centrala myndigheterna Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Naturvårdsverket. På regional nivå har länsstyrelserna ett tillsynsvägledningsansvar gentemot kommunerna i sitt län.

Kemikalieinspektionen är utpekad som central behörig myndighet för växtskyddsmedelsområdet och ansvarar för att samordna samarbetet och kontakterna med kommissionen och övriga medlemsstater avseende EU:s kontrollförordning.

Tillsynsvägledande myndighet	Typ av aktörer	Ansvarsområde
Kemikalieinspektionen	Distributörer (återförsäljare) och allmänheten	Vägleder kontrollmyndigheter om hur växtskyddsmedel får släppas ut på marknaden. Vägleder om kontrollen av allmänhetens hantering av växtskyddsmedel.
Jordbruksverket	Användare	Vägleder kontrollmyndigheter om yrkesmässig användning av växtskyddsmedel inom jordbruks- och trädgårdsområdet. Det omfattar både aktörer som sprider växtskyddsmedel själva och entreprenörer.
Naturvårdsverket	Användare	Vägleder kontrollmyndigheter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel när det gäller verksamheter utanför jordbruks- och trädgårdsområdet.
Folkhälsomyndigheten	Användare	Vägleder kontrollmyndigheterna om användning av växtskyddsmedel i lagerlokaler eller andra lagringsutrymmen.
Länsstyrelser	Distributörer och användare	Länsstyrelserna vägleder kommunerna i sitt län när det gäller kontroll av hantering av växtskyddsmedel.

Vilken tillsynsvägledning som planeras inför de kommande åren redovisas i de centrala myndigheternas Plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken.

[Jordbruksverkets plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2026 - 2027](#)

[Naturvårdsverkets plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2026 - 2027](#)

[Kemikalieinspektionens plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2026 - 2027](#)

[Folkhälsomyndighetens plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2026 - 2027](#)

5.2 Kontrollmyndigheter

Kontrollansvaret är uppdelat mellan Kemikalieinspektionen, länsstyrelserna och kommunerna. Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Folkhälsomyndigheten har ingen egen kontroll inom området.

Kontrollmyndigheter	Typ av aktörer	Ansvarsområde
Kemikalieinspektionen	Tillverkare och importörer (primärleverantörer)	Kontrollerar tillverkare och importörer som säljer växtskyddsmedel i Sverige.
Länsstyrelser	Användare	Kontrollerar hur växtskyddsmedel används på tillståndspliktiga verksamheter inom länet där kontrollen inte har överlåtits till kommunen.
Kommuner	Användare och distributörer (återförsäljare) och allmänheten	Kontrollerar aktörer som distributörer (återförsäljare) och yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel, till exempel jordbrukare, växthusodlare, skogsarbetare och entreprenörer som lejs in för att utföra bekämpningar. Kommunen ansvarar för de aktörer som klassas enligt miljöprövningsförordningen som C- och U-verksamheter samt de B-verksamheter där kontrollen överlåtits från länsstyrelserna. Kontrollerar också allmänhetens hantering av växtskyddsmedel.

6 Kontrollobjekten

6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet

Alla aktörer som hanterar växtskyddsmedel ska vara föremål för kontroll. Regelbunden kontroll utförs enbart på yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel. Privata användare får kontroll efter att klagomål lämnats in till kontrollmyndigheten.

Yrkesmässiga aktörer som använder växtskyddsmedel som/i:

- Jordbruk
- Besprutningsentreprenörer/maskinstationer
- Växthus
- Plantskolor inklusive skogsplantskolor
- Frukt- och bärodlare
- Betningsaktörer
- Skogsbruk
- Banvallar
- Vägområden
- Planerings- och anläggningsarbeten
- Hårdgjorda och genomsläppliga ytor
- Andra områden som inte är jordbruksmark (ex. golfbanor och allmänna ytor)
- Lagerlokaler och andra lagringsutrymmen

7 Riskanalys

7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys

Operativ kontroll ska vara riskbaserad. Det betyder att kontrollfrekvens och omfattning baseras på riskens storlek. En dokumenterad och fastställd riskanalys är grunden för den operativa kontrollen.

Jordbruksverket har tillsammans med Kemikalieinspektionen tagit fram en [Vägledning för riskbedömning av aktörer som hanterar växtskyddsmedel](#). Vägledningen innehåller bland annat rekommenderade kontrollfrekvenser för olika aktörer. Vägledningen finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats samt www.aktivnaring.se

8 Hur förbereds den operativa kontrollen?

8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen

Kontrollmyndigheten ska ta hänsyn till resultatet av riskanalysen och målen för kontrollområdet i Sveriges fleråriga nationella kontrollplan ([NKP-webben](#)). Enligt 1 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) ska tillsynsmyndigheter upprätta en samlad tillsynsplan för varje verksamhetsår. Den ska omfatta myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. När myndigheten upprättar planen ska hänsyn tas till behovsutredningen och myndighetens register över tillsynsobjekt. Den operativa myndigheten beslutar sedan hur många kontrollbesök som ska utföras under året och vilka verksamheter som ska inspekteras i första hand.

8.2 Framtagande av checklista med kontrollpunkter

Den operativa kontrollmyndigheten bör använda sig av checklistor vid kontrollerna för att säkerställa att alla kontrollpunkter inom växtskyddsmedelsområdet följs upp regelbundet. Checklistorna ska utgå från tillämplig lagstiftning, kontrollvägledning från Jordbruksverket och länsstyrelsen, målen i den Nationella kontrollplanen samt resultatet av riskanalysen.

Jordbruksverket har tagit fram förslag på kontrollchecklistor utifrån tillämplig lagstiftning. Se punkt 13.1.

8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet

Om det är möjligt och lämpligt ska myndigheter som utövar tillsyn eller kontroll inom miljöbalkens eller EU:s kontrollförordnings tillämpningsområde samordna utförandet².

Det innebär att kontrollmyndigheten ska samordna operativ kontroll inom flera områden för att hålla nere antalet besök hos kontrollobjektet. I praktiken innebär det att kontrollen av växtskyddsmedelsanvändningen på jordbruken även i fortsättningen bör utföras i samband med övrig miljöbalkstillsyn.

Den operativa kontrollen ska genomföras effektivt men om möjligt anpassas så den inte i onödan påverkar företagets verksamhet negativt eller lägger onödig administrativ börda på företaget. Det kan till exempel handla om när under året eller under dagen kontrollen utförs.

² 1 kap. 17 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen

Varje kontrollmyndighet är skyldig att hålla ett aktuellt register över alla aktörer som hanterar växtskyddsmedel. Det finns inga centrala register över alla aktörer som hanterar växtskyddsmedel i Sverige. Jordbruksverket har dock register över alla yrkesmässiga aktörer som har användningstillstånd för växtskyddsmedel i klass 1 och 2. Uppgifter ur detta register kan kontrollmyndigheterna få del av genom att mejla en begäran till vaxtskydd@jordbruksverket.se. Begäran ska innehålla en beskrivning av vad uppgifterna ska användas till.

9 Genomförande av den operativa kontrollen

9.1 Föranmälan

Utgångspunkten för offentlig kontroll enligt EU:s kontrollförordning är att den inte ska förämnas. Om det är nödvändigt och motiverat kan kontrollen förämnas³.

Jordbruksverket har ett internt beslut från den 18 mars 2021 (Dnr 6.1.17-04432/2021) som vägleder om föranmälan av kontroll på följande sätt:

- Vid kontroller som görs rutinmässigt (exempelvis så kallade ordinarie kontroller eller normalkontroll) bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föranmäla eller inte. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid kontroll som utförs med anledning av anmälan bör inte någon föranmälan göras.
- Vid revisioner eller kontroller som tar längre tid i anspråk, som exempelvis en systematisk genomgång av företagets rutiner, är det motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid.

Kontroll av växtskyddsmedel i samband med ett tillsynsbesök enligt miljöbalken bör ses som en revision och kan därför förämnas i god tid före besöksdatumet.

Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket arbetar för närvarande med att ta fram kriterier för när föranmälan av kontroll kan vara nödvändig.

³ EU:s kontrollförordning artikel 9 punkt 4.

9.2 Provtagning och analys

Provtagning och analys av växtskyddsmedel hos användare kan utföras vid misstanke om brott, exempelvis vid misstänkt användning av olagliga växtskyddsmedel.

9.3 Dokumentationskrav

Varje kontroll som myndigheten utför ska dokumenteras skriftligt⁴. Dokumentationen kan vara i pappersform eller i elektronisk form.

Dokumentation ska innehålla

- a) en beskrivning av syftet med den offentliga kontrollen,
- b) de kontrollmetoder som tillämpats,
- c) resultaten av den offentliga kontrollen, och
- d) i förekommande fall, de åtgärder som de behöriga myndigheterna kräver att den berörda aktören ska vidta till följd av deras offentliga kontroll.

De behöriga myndigheterna ska skyndsamt och skriftligen informera aktören om alla fall av bristande efterlevnad som identifierats vid den offentliga kontrollen.

10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen

10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser

Kontrollmyndigheten har ansvar för att följa upp att avvikelser som konstateras i kontrollen åtgärdas av aktören. Om avvikelser påvisas i den operativa kontrollen krävs ett förnyat besök eller administrativ uppföljning. Uppföljning kan i lämpliga fall även ske vid nästa planerade kontroll. Kontrollmyndigheten får själv ta ställning till när ett förnyat besök är motiverat och inom vilken tidsram det ska göras.

⁴ EU:s kontrollförordning artikel 13 punkterna 1 och 2.

10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök

I EU:s kontrollförfordning artikel 138 finns uppräknat åtgärder som ska vidtas om bristande efterlevnad konstateras.

Hur allvarlig avvikelsen är bedömer kontrollmyndigheten. Åtgärder för att komma till rätta med allvarliga avvikelser bör följas upp på plats inom en månad. Mindre allvarliga avvikelser kan följas upp vid kommande kontrollbesök eller genom granskning av dokument eller inskickade fotografier.

10.3 Förelägganden

Vid bristande efterlevnad ska den behöriga myndigheten lämna följande till den berörda aktören eller dennes företrädare⁵

- a) en skriftlig underrättelse om sitt beslut angående vilka insatser eller åtgärder som ska vidtas i enlighet med punkterna 1 och 2 tillsammans med skälen till beslutet, och
- b) information om rätten att överklaga sådana beslut och om de förfaranden och tidsfrister som gäller för sådana överklaganden.

Kontrollmyndigheten har enligt 26 kap. 32 § miljöbalken stöd för att förelägga aktören enligt 26 kap. 9 § och att förena föreläggandet med vite enligt 26 kap. 14 §.

Åtgärder vid bristande efterlevnad beslutas i första hand enligt EU:s kontrollförfordning. När lagstöd saknas i kontrollförfordningen till exempel för brister i egenkontroll eller godkännande av spridningsutrustningen saknas tas beslut med stöd av miljöbalken och den nationella lagstiftningen.⁶

10.4 Sanktionsavgifter

Det finns miljöstraffavgifter kopplade till felaktig användning av växtskyddsmedel. Vilka miljöstraffavgifter som är aktuella finns i 8 kap. förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter.

⁵ EU:s kontrollförfordning artikel 138 punkt 3.

⁶ Det anges i förarbetena angående 26 kap. 32 § ” Bestämmelsen kompletterar kontrollförfordningarna vilket innebär att den endast ska tillämpas om åtgärden inte kan vidtas med stöd av förordningarna och om åtgärden är förenlig med förordningar.” Prop. 2019/20:137 Förbättrad tillsyn på miljöområdet, s. 94.

10.5 Överprövning av beslut

Förelägganden eller förbud med stöd av miljöbalken överklagas i första instans till länsstyrelserna. Vidare överprövning sker hos mark- och miljödomstolen och sista instans är Mark- och miljööverdomstolen.

10.6 Brottanmälan

Tillsynsmyndigheten ska skyndsamt anmäla överträdelser av bestämmelser i miljöbalken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av miljöbalken till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts⁷.

Det finns bestämmelser i 29 kap. miljöbalken om brott mot miljöbalken och förordningar och föreskrifter som har meddelats med stöd av den.

11 Jordbruksverkets behov av uppföljning

11.1 Generell beskrivning av behovet

Varje kontrollmyndighet ansvarar för att ha system och rutiner för att följa och utvärdera sin verksamhet⁸. Kravet omfattar uppföljning av att de planerade kontrollerna har utförts, att de har skett enligt dokumenterade rutiner och är riskbaserade samt att de är ändamålsenliga och ger avsedd effekt.

Varje år samlar Kemikalieinspektionen in uppgifter om alla de kontroller som myndigheterna utfört under föregående år. Uppgifterna sammanställs i en årlig rapport som publiceras på Kemikalieinspektionens webbplats. Vissa uppgifter skickas vidare till EU-kommissionen. I rapporten utvärderas kontrollen i syfte att hitta större avvikelser och utifrån dessa göra rätt prioriteringar i den kommande verksamhetsplaneringen. Uppgifterna från kontrollen används också för att mäta indikatorer till de mål som finns i den nationella kontrollplanen.

11.2 Lämplig form för återrapportering

Inför den årliga inrapporteringen av data till Kemikalieinspektionen publiceras en vägledning med vilka uppgifter som ska rapporteras in. Vägledningen publiceras på Kemikalieinspektionens webbplats.

⁷ 26 kap. 2 § miljöbalken (1998:808).

⁸ 1 kap. 12 § miljötillsynsförordningen (2011:13)

11.3 Revisioner

De behöriga myndigheterna ska utföra internrevisioner eller låta sin myndighet revideras. De ska utifrån resultatet av revisionen genomföra lämpliga åtgärder⁹ för att uppfylla lagstiftningens krav.

För närvarande utreds ett heltäckande revisionssystem för hela Sverige. Det finns idag inget revisionssystem på plats, utan varje kontrollmyndighet behöver själv ansvara för att dess verksamhet blir reviderad, antingen av interna oberoende revisorer eller av externa revisorer.

12 Avsnitt om kontrollpunkter

12.1 Kontrollpunkterna

Jordbruksverket har tagit fram förslag till kontrollchecklistor för användare av växtskyddsmedel utifrån tillämplig lagstiftning. I checklistorna finns kontrollpunkter angivna för varje kontrollområde samt hänvisning till aktuellt lagstöd.

Checklistor:

- Samlad checklista för växtskyddsmedelskontroll på jordbruk
- Spridning på jordbruksmark
- Växthus
- Skogsbruk
- Spridning på annan mark än jordbruksmark
- Behörighet
- Dokumentation
- Integrerat växtskydd
- Integrerat växtskydd, frågor som alltid behöver ställas vid varje kontroll
- Lagring
- Spridningsutrustning (tillsyn enligt miljöbalken)
- Tillsyn i fält

Checklistorna finns publicerade på www.aktivnaring.se

⁹ EU:s kontrollförordning artikel 6 punkt 1.

13 Ytterligare information

13.1 Diskussionsforum för de som utför den operativa kontrollen

Jordbruksverkets främsta kanal för tillsynsvägledning om växtskyddsmedelsanvändning är webbforumet Effektiv Näring. På webbforumet får kontrollanterna:

- vägledning
- svar på sina frågor om växtskyddsmedel från centrala myndigheter eller andra kontrollanter
- kontakt med kontrollanter runt om i landet
- tillgång till vårt vägledningsmaterial
- tillgång till våra vägledningsprojekt

Tanken med webbforumet är att alla kontrollanter och handläggare ska kunna ta del av samma information. Vår förhoppning är en ökad samsyn och att det i sin tur leder till en mer likartad kontroll på verksamheterna inom jordbruk och trädgård runt om i landet.

Det krävs medlemskap för att få vara med i webbforumet. Medlemskap är endast möjligt för anställda inom centrala verk, länsstyrelse eller kommun, eftersom det är viktigt att kontrollanterna fritt ska kunna diskutera frågeställningar sinsemellan.

www.aktivnaring.se

13.2 Samverkan inom kontrollområdet.

Årligen arrangerar Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket ett webinarium om kontrollförordningen och växtskyddsmedel. Kontrollanter på länsstyrelser och kommuner bjuds in till webinariet.

Flera länsstyrelser kallar årligen till tillsynsträffar där kontroll av växtskyddsmedel diskuteras. Inbjudna till dessa träffar är kommunens kontrollanter.

I vissa län finns det regional miljösamverkan, vilket innebär att kommunerna tillsammans initierar tillsynsprojekt och tar fram gemensam kontrollvägledning.

Samverkan inom kontrollområdet växtskyddsmedel är en förutsättning för att kontrollerna ska bli mer enhetliga över hela landet. Jordbruksverket vill uppmuntra kommunerna att stötta varandra vid introduktion av nya miljöinspektörer inom jordbruksområdet. Utöver det behöver kommunerna arbeta mer aktivt för att likrikta sina kontroller. Ett bra sätt är att genomföra skuggkontroller, det vill säga att en kollega från en annan kommun följer med på ett tillsynsbesök och att man efter besöket diskuterar bedömning, metodik och information som lämnats.

13.3 Faktabas

Allt vägledningsmaterial som Jordbruksverket har tagit fram gällande växtskyddsmedel finns publicerat på www.effektivnaring.se. Där finns bland annat följande:

- Lathund till Jordbruksverkets checklista om kontroll av integrerat växtskydd på jordbruk 2022
- Lathund till checklista för tillsyn i fält 2025
- Lathund till checklista för bekämpningsmedel i växthus och plantskolor 2016

- Vägledning om granskning av sprutjournal, version 3
- Vägledning om spridningsutrustning för växtskyddsmedel
- Informationsblad om skyddszoner och skyddsavstånd

- Utbildning om kontrollförordningen – Hur påverkas kontrollen av växtskyddsmedel
- Utbildning om användning av växtskyddsmedel inom skogsbruket
- Utbildning om odling av potatis
- Utbildning om odling av jordgubbar

På Effektiv näring finns även material från våra webinarium publicerade samt digitala utbildningar om integrerat växtskydd med mera.

På Effektiv näring finns även möjlighet för miljöinspektörerna att gå Jordbruksverkets digitala kurser som ingår i sprutförarnas behörighetsutbildningar. De har tillgång till utbildningsmoduler om lagstiftning, integrerat växtskydd, hantering och förvaring, teknik, resthalter i livsmedel, risker för den yttre miljön och Hjälpredan – Hur ska den användas.